

Vierde vreemde taal

3de graad D-finaliteit

III-VVT-d

BRUSSEL

D/2024/13.758/228

Versie oktober 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lesuren ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de onderliggende graad, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming, de specifieke minimumdoelen of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de specifieke minimumdoelen en/of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties, afhankelijk van de finaliteit. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een rubriek 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Samenhang in de derde graad

2.1.1 Samenhang met andere leerplannen Vierde vreemde taal binnen de finaliteit

Binnen de richting Moderne talen zijn er drie leerplannen voor de Vierde vreemde taal: een generiek leerplan Vierde vreemde taal dat kan gelden voor elke moderne vreemde taal (III-VVT-d), een leerplan Spaans (III-Spa-d) en een leerplan Italiaans (III-Ita-d). Dit is het generieke leerplan Vierde vreemde taal.

2.2 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op specifieke minimumdoelen. Het is gericht op 4 graaduren en is bestemd voor de studierichting Moderne talen.

Het geheel van de algemene en specifieke vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Vierde vreemde taal en het vormingsconcept

Het leerplan Vierde vreemde taal is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialogeschool. In dit leerplan ligt de nadruk op talige vorming, maar ook culturele en sociale vorming hebben een belangrijke plaats. De wegwijzers verbeelding, gastvrijheid en uniciteit in verbondenheid maken er inherent deel van uit.

Talige vorming

Vorming in talen versterkt leerlingen in de kennis en het gebruik van de eigen taal en van andere talen. Ze leert leerlingen van taal genieten in zijn vele vormen. Leerlingen worden communicatief vaardiger en leren kritisch informatie te verwerven en verwerken. Ze leren ook creatief om te gaan met taal. Taalonderwijs verrijkt de interculturele vorming van een leerling. Taal is nodig om greep te krijgen op de eigen omgeving en biedt ook kansen om de meertalige en veelzijdige wereld om ons heen te verbeelden en op een gastvrije wijze te ontsluiten. De leerlingen tonen een blijvende verwondering voor het fascinerende van taal en staan open en respectvol tegenover elke vorm van talige diversiteit in het Nederlands en tegenover elke vreemde taal.

Sociale vorming

Het ontwikkelen van communicatieve en relationele aspecten van vorming is van groot belang. De leerlingen leren op een gepaste en respectvolle manier talig om te gaan met gesprekspartners. Ze zijn er zich van bewust dat boodschappen op diverse manieren kunnen worden geïnterpreteerd en dus ook een verschillende impact kunnen hebben.

Culturele vorming

Er bestaat een voor de hand liggende band tussen talen en culturele vorming. Die band biedt leerlingen de mogelijkheid om cultuur en kunst via de taal te verkennen en te begrijpen. Cultuur heeft zowel een eigentijdse als een historische dimensie. Leerlingen leren de wereld kennen in zijn veelkleurige culturele

diversiteit. Met die verschillende culturen zijn verschillende talen, taaluitingen en taalvariëteiten verbonden. Via culturele vorming komen ze ook in contact met het artistieke en krijgen ze oog voor de esthetische component van cultuur.

Verbeelding

Om zich te kunnen inleven in literatuur is het van belang dat leerlingen verbeeldend denken en handelen.

Gastvrijheid en uniciteit in verbondenheid

Elke leerling heeft zijn plaats in de klas, op school en in de samenleving. Er is aandacht voor de eigen (thuis)taal en cultuur en die van de ander. Inzicht verwerven in taalvariatie draagt bij tot respectvol omgaan met die ander. De leerlingen staan open voor de meertalige wereld rondom hen en zien meertaligheid als een verrijking. Taal bouwt bruggen tussen mensen.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Openstaan voor de veelzijdige wereld en zich verplaatsen in de ander

Talen zijn communicatiemiddelen maar ook dragers van identiteit. Talen vertolken culturele expressies, normen, waarden en opvattingen van een individu, een groep, een gemeenschap, een samenleving. Met verschillende culturen zijn verschillende taaluitingen verbonden. In onze dynamische, superdiverse samenleving zijn talen meer dan ooit een troef en een kans om gastvrij met elkaar in dialoog te gaan. Zo ontstaan verbinding en een genuanceerd beeld van een cultuur. De interculturele component beoogt de leerlingen te sensibiliseren voor de plaats en het belang van de vreemde taal in hun omgeving. De leerlingen tonen een attitude van openheid en respect tegenover elke vorm van talige diversiteit.

Functioneel communiceren in respectvolle interactie

Communiceren staat centraal in dit leerplan. De leerlingen leren succesvol functioneren in relevante communicatieve situaties. Leerlingen durven en kunnen zich steeds beter, passender en doelgerichter uitdrukken in een vreemde taal.

Gepaste talige bouwstenen gebruiken

Inzicht in het taalsysteem staat in functie van de communicatie. Het leerplan focust op wat de leerlingen met de taal moeten kunnen doen. Om dat te bereiken gebruiken ze gepaste strategieën, ontwikkelen ze attitudes en zetten ze talige bouwstenen in. Onder talige bouwstenen verstaan we lexicon, taalhandelingen, grammatica, uitspraak en spelling.

Van taal genieten en de beeldende kracht van taal en literatuur beleven

Een belangrijk doel van taalonderwijs is leerlingen te laten genieten van talen. Teksten met een esthetische waarde kunnen emoties oproepen en de verbeelding aanspreken. De leerlingen ontdekken de anderstalige cultuur via allerlei teksten, waaronder literaire zoals film(fragmenten), kortverhalen, liedjes, strips, cartoons, gedichten.

3.3 Opbouw

Dit leerplan is opgebouwd uit deze componenten.

- Communicatie: receptief, productief en interactief;

- Identiteit in diversiteit;
- Literatuur;
- Taalsysteem en taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie.

Het is belangrijk om de samenhang tussen de componenten te bewaken: ze zijn te onderscheiden, maar niet te scheiden. Bovendien spelen ze vaak tegelijkertijd en werken ze ook op elkaar in.

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang in de derde graad

De leerplannen voor de moderne vreemde talen delen eenzelfde visie op vreemdetalenonderwijs. Om die reden is niet enkel de opbouw, maar ook de invulling van die leerplannen erg gelijkend. Ook met Nederlands is er een duidelijke samenhang. Leerlingen lezen, luisteren, spreken en schrijven in het Nederlands en vier moderne vreemde talen en zetten daarbij strategieën in.

Binnen de richting Moderne talen zijn er drie leerplannen voor de Vierde vreemde taal: een generiek leerplan Vierde vreemde taal dat kan gelden voor elke moderne vreemde taal (III-VVT-d), een leerplan Spaans (III-Spa-d) en een leerplan Italiaans (III-Ita-d). Dit is het leerplan Vierde vreemde taal. Bij het opstellen van de kenmerken en minimumvereisten voor dit leerplan is het ERK-niveau A1+ als richtsnoer gebruikt. Voor de leerplannen Italiaans en Spaans is het ERK-niveau A2 als richtsnoer gebruikt. Dit verschil merk je ook in bepaalde leerplandoelen, zo bepalen de leerlingen voor Italiaans en Spaans ook de hoofdpunten bij het lezen en beluisteren van teksten, spreken en schrijven ze doelgericht zonder aangereikte ondersteuning en gaan ze ook schriftelijk in interactie.

Het vak Vierde vreemde taal is nieuw in de derde graad voor de studierichting Moderne talen. Als leraar verwacht je geen voorkennis van de leerlingen. Het zou kunnen dat leerlingen toch al noties hebben van de taal die je aanbiedt, waardoor je een heterogene beginsituatie hebt in de klas. Je vertrekt van de basis zodat elke leerling de kans krijgt om de leerplandoelen met voldoende diepgang te bereiken.

3.5 Aandachtspunten

Vierde vreemde taal in de richting Moderne talen

Goed taalonderwijs spreekt de creativiteit van leerlingen aan, motiveert hen en doet hen het plezier van taal ervaren. Dat kan je bereiken door te werken met (semi-)authentiek materiaal, in te spelen op de leefwereld van de leerlingen, genietend te laten luisteren en lezen zonder de nadruk te leggen op tekstbegrip, contact met native speakers, keuzemogelijkheden aan te bieden, interactieve en activerende werkvormen te gebruiken.

Aangezien de leerlingen in deze studierichting interesse en aanleg hebben voor taal, kan je verwachten dat ze uitkijken naar het leren van een vierde vreemde taal.

Om de leerlingen maximale oefenkansen te bieden is het noodzakelijk dat ze de vreemde taal als doeltaal zoveel mogelijk actief inzetten. Je geeft hen daarom voldoende ruimte om de doeltaal te gebruiken en stimuleert hen om de doeltaal zoveel mogelijk te gebruiken. Ook als leraar spreek je best zoveel mogelijk de doeltaal om de luistervaardigheid van de leerlingen te trainen en hen voldoende vertrouwd te maken met de natuurlijke intonatie en klanken van de taal. Authentieke bronnen zijn een meerwaarde. Toch kan het soms doeltreffend zijn in het Nederlands te communiceren, bv. voor remediërende opmerkingen of zelfreflectie.

Je creëert een veilig klimaat zodat de leerlingen bereidheid en durf ontwikkelen om te communiceren. Dat kan je doen door bv. aan te geven dat leerlingen kunnen leren uit fouten, door hen in kleinere groepjes te laten werken, de kans te geven om de opdracht op eigen tempo uit te voeren, te differentiëren in ondersteuning. Je waardeert het wanneer leerlingen bij het communiceren uit hun comfortzone durven stappen.

Leren uit feedback is essentieel in het leerproces. Je besteedt daar best voldoende aandacht en tijd aan.

Leerinhouden

We onderscheiden vijf communicatieve vaardigheden. Receptie en productie hebben elk een schriftelijke en een mondelinge component. Interactie gebeurt enkel mondeling.

Daarnaast is er expliciete aandacht voor diversiteit en literatuur. De nadruk ligt niet op het begrijpen van de tekst, maar op inzicht in interculturele verschillen en op het beleven van literatuur, op het uitdrukken van gedachten en gevoelens bij het beluisteren van een lied, het lezen van een verhaal of het bekijken van een filmfragment.

Doelgerichte communicatie

De focus ligt op doelgerichte communicatie. Wie doelgericht wil communiceren, stemt zijn taal af op de context en houdt rekening met elementen uit het communicatiemodel. Leerlingen communiceren in betekenisvolle situaties.

De tabellen bij de vaardigheden vermelden de kenmerken en minimumvereisten waaraan de teksten moeten voldoen. Voor de receptieve vaardigheden bakenen ze de moeilijkheidsgraad van de aangeboden teksten af. Voor productie en interactie gaat het om minimumvereisten voor teksten die leerlingen produceren. Die kenmerken en minimumvereisten zijn dus een leidraad bij de selectie van teksten en het opstellen van evaluatiecriteria. Bij het opstellen van de kenmerken en minimumvereisten is het ERK-niveau A1+ als richtsnoer gebruikt. In functie van de doelgroep of de taal kan je kenmerken of minimumvereisten op een ander niveau aanbieden om leerlingen extra uit te dagen. Voor de leerplannen Italiaans en Spaans is het ERK-niveau A2 als richtsnoer gebruikt.

Soms zal je een vaardigheid apart inoefenen, maar meestal kan je de vaardigheden niet scheiden. Zo kan je bv. een leestekst (receptief) gebruiken als vertrekpunt voor productie of interactie. Dat samengaan van vaardigheden maakt de opdracht levensechter. Zo spreek je met anderen over wat je gelezen en gehoord hebt en schrijf je een reactie op een mail, enz.

Woordenschat en grammatica

Dit leerplan legt de te kennen woorden niet vast. Als leraar kies je woordvelden die aansluiten bij zinvolle taalhandelingen of de interesses van de leerlingen. Je biedt de leerlingen de nodige grammaticale items aan om tot basiscommunicatie te komen. Je beslist welke items wanneer aan bod komen.

Verankeren en automatiseren van bouwstenen vraagt tijd. Het is essentieel om leerlingen voldoende kansen te bieden om de leerstof vast te zetten. Zo kunnen ze de aangeleerde kenniselementen verwerken en via tussenstappen automatiseren.

Strategieën inzetten

Vanuit de andere taalvakken zijn de leerlingen vertrouwd met het inzetten van strategieën. Het belang van die strategieën is nog duidelijker bij het leren van een vierde vreemde taal. Een goede beheersing van die strategieën helpt de leerlingen om vaardig te worden in de nieuwe taal. Het is daarom belangrijk dat er afspraken gemaakt worden tussen de vakken om transfer mogelijk te maken en te stimuleren.

Samenwerken over de vakken heen

Voor meerdere leerplandoelen is het verrijkend om vakoverschrijdend te overleggen en samen te werken. Het kan de motivatie van leerlingen verhogen. Daarnaast zorgt het voor duidelijkheid en efficiëntie als je terminologie, stappenplannen en kijkwijzers schoolbreed hanteert.

3.6 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Communicatie: receptie, productie, interactie

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 1 De leerlingen bepalen het onderwerp en de hoofdgedachte bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten met deze kenmerken.

Duiding: Het bepalen van het onderwerp en de hoofdgedachte veronderstelt minimaal dat leerlingen de belangrijkste informatie uit de tekst begrijpen.

Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. informatief, opiniërend, prescriptief, narratief, persuasief, argumentatief). Teksten zijn vaak mengvormen van tekstsoorten. Een tekst kan bv. zowel een informatief als een prescriptief doel hebben. Het is echter niet noodzakelijk om elk aspect met elke tekstsoort in te oefenen en te evalueren.

Je kan differentiëren in moeilijkheidsgraad door de ondersteuning die je aanreikt of de opdracht die je koppelt aan de tekst. Bv. bij een tekst met een hoge informatiedichtheid kan je eenvoudige vragen stellen en omgekeerd.

Wenk: Je kan de leerlingen de informatie laten weergeven of duiden in het Nederlands. Zo vermijd je dat de leerlingen stukjes uit de tekst kopiëren zonder die te begrijpen of het tekstbegrip niet kunnen formuleren in de doeltaal.

Extra: Je kan de leerlingen ook de hoofdpunten uit de tekst laten halen.

LPD 2 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten met deze kenmerken.

Duiding: Relevante informatie selecteren veronderstelt minimaal dat leerlingen de belangrijkste informatie uit de tekst begrijpen.

Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. informatief,

opiniërend, prescriptief, narratief, persuasief, argumentatief). Teksten zijn vaak mengvormen van tekstsoorten. Een tekst kan bv. zowel een informatief als een prescriptief doel hebben. Het is echter niet noodzakelijk om dit doel met elke tekstsoort in te oefenen en te evalueren.

Wenk: Je kan de leerlingen de informatie laten weergeven of duiden in het Nederlands. Zo vermijd je dat de leerlingen stukjes uit de tekst kopiëren zonder die te begrijpen.

LPD 3 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht met behulp van aangereikte zinnen, sleutelwoorden of een voorbeeld (minimumvereisten).

Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. informatief, opiniërend, prescriptief, narratief, persuasief, argumentatief). Mogelijke opdrachten: 'toon en vertel', een kattebelletje schrijven, een filmpje maken, een voicemailbericht inspreken, een interview opstellen, een bericht versturen, een formulier invullen, een post voor sociale media maken, een blog of vlog maken, personal branding, iets of iemand (bv. een stad) voorstellen ... Om de motivatie en betrokkenheid van de leerlingen te verhogen kan je een spelelement of een vorm van competitie toevoegen bv. een verhaal laten vertellen met twee leugens, een stad laten raden aan de hand van steeds specifiekere tips.

Wenk: Foutentolerantie van spelling, woordenschat en grammatica is afhankelijk van het doel, het zelfstandig kunnen inzetten van strategieën waar aangewezen (bv. gebruik van beschikbare hulpmiddelen). Hierbij heb je best ook aandacht voor het proces. Je kan de leerlingen tussentijdse versies laten maken en indienen.

Wenk: Je maakt de leerlingen attent op de mogelijkheden die de actuele technologische ontwikkelingen, zoals artificiële intelligentie, spraaktechnologie en (ver)taalprogramma's, bieden om sneller de doeltaal te verwerven. Je leert hen kritisch omgaan met die ontwikkelingen en helpt hen om het verkregen materiaal te gebruiken in functie van hun niveau.

Extra: Je kan de leerlingen laten spelen met taal. Bv. kalligram, elfje, slogan met rijm, woordgrapje, haiku.

LPD 4 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge interactie (tekstkenmerken en minimumvereisten).

Duiding: Mondelinge interactie veronderstelt dat leerlingen voorbereid aan een gesprek kunnen deelnemen in een vertrouwde context.

Wenk: Je streeft naar een zo authentiek mogelijke situatie met een informatiekloof: de gesprekspartner heeft informatie nodig van de andere(n) om het communicatief doel te bereiken. Dit is nooit 100% voorspelbaar. Op die manier zorg je dat leerlingen naar elkaar luisteren, inspelen op wat de andere zegt en vermijd je dat leerlingen een uitgeschreven dialoog brengen.

Extra: Het is ook zinvol om leerlingen attent te maken op de beleefdheidsconventies bij taalhandelingen, zoals aanspreken, afscheid nemen, vragen om te herhalen of te verduidelijken.

Extra: Je kan de leerlingen ook schriftelijk in interactie laten gaan. Mogelijkheden: chat, reacties op een (digitaal) prikbord of forum, brainstorming, interactie met AI ...

Extra: Waar mogelijk zoek je naar reële situaties om de motivatie van de leerlingen en hun betrokkenheid te stimuleren, bv. native speakers uitnodigen, een bestaande organisatie aanschrijven, vakoverschrijdend samenwerken, een uitwisseling of excursie organiseren.

4.2 Identiteit in diversiteit

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 5 De leerlingen identificeren kenmerkende aspecten van maatschappijen, culturen en contexten waarin de vreemde taal wordt gesproken.

Wenk: Je biedt lees- en luisterteksten aan die leerlingen de mogelijkheid bieden om aspecten te ontdekken van de andere cultuur. Je maakt de leerlingen vertrouwd met maatschappelijke en interculturele verschillen en laat hen het belang ervan inzien.

Wenk: Voorbeelden: sport, muziek, film, toerisme, gastronomie, tradities, feestdagen, onderwijs, religie, kunst, lichaamstaal, humor ...
Je kan samen met je leerlingen deze aspecten ontdekken en eventueel vergelijken met stereotypes.

Extra: Je kan de leerlingen de aspecten van de andere cultuur laten vergelijken met die uit de eigen cultuur. Je kan vertrekken van de diversiteit in de klas waarbij leerlingen elkaars tradities respecteren en daarmee culturele barrières doorbreken.

4.3 Literatuur

LPD 6 + De leerlingen drukken de eigen beleving en interpretatie uit van literaire teksten.

Wenk: Literaire teksten interpreteer je best heel breed, bv. liedjes(teksten), gedichten, manga's, (kort)verhalen, stripverhalen, fragmenten uit roman, film(fragmenten), kortfilms, cartoons. Om tot het uitdrukken van eigen beleving en interpretatie van literaire teksten te komen is enig tekstbegrip soms noodzakelijk.

Wenk: Mogelijkheden: waarom sommige aspecten van de tekst aanspreken, waarom de leerling zich identificeert met een bepaald personage, in welke zin de leerling gelijkaardige ervaringen zelf al heeft meegemaakt, waarom de tekst een bepaalde emotionele reactie teweegbrengt, waarom de uitdrukingsvorm of stijl aanspreekt.

Wenk: Je kan de leerlingen dit laten uitdrukken in de doeltaal, in het Nederlands of op een niet-talige manier (bv. een gepaste illustratie of gepast voorwerp zoeken, een moodboard maken, uitbeelden).

Extra: Deze doelgroep is vanuit andere taalvakken vertrouwd met literaire analyse en stromingen. Je kan de leerlingen dus op een technische manier naar literaire teksten laten kijken (bv. rijmschema, stijlfiguren, personages, dichtvormen,

genres). Ook de literair-historische context kan de beleving ondersteunen.

4.4 Taalgebruik en taalsysteem ter ondersteuning van communicatie

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 7 De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen (kenmerken en minimumvereisten).

Wenk: Hoe rijker de woordenschat, hoe rijker de communicatie. Benut daarom voldoende kansen om de woordenschat te verbreden en te verdiepen. Je laat het best basiswoordenschat voldoende terugkeren opdat de leerlingen voldoende woordenschat blijven beheersen en gebruiken. Het kan zinvol zijn om voldoende in te zetten op woordcombinaties.

Wenk: Voorbeelden van woordvelden (in alfabetische volgorde) ter inspiratie:

- cijfers, gewichten, maten, hoeveelheden
- communicatie, multimedia
- dagelijkse bezigheden
- dagelijkse/persoonlijke voorwerpen
- dagen, maanden, seizoenen, feesten
- eten en drinken
- familie
- gevoelens
- instructietaal
- kleding en accessoires
- kleuren, vormen, materialen
- landen en nationaliteiten
- lichaamsdelen
- persoonlijke gegevens
- professionele wereld (beroepen)
- school
- sport en ontspanning
- transportmiddelen
- uur, plaats
- vakantie, reizen
- weer
- winkels en diensten
- woning: meubels, uitrusting
- ...

Via bovenstaande woordvelden kunnen de leerlingen allerlei taalhandelingen stellen: bv. iets bestellen, de weg uitleggen, iemand of iets beschrijven, naar de dokter gaan, op restaurant gaan, een probleem melden.

Wenk: Je kan woordenschat op verschillende manieren aanbrengen of inoefenen: in rijk taalmateriaal (context), door in te oefenen en te herhalen in taalproductie, met focus op woordenschat in oefeningen, eventueel zonder context, bv. via flashcards. Je besteedt voldoende aandacht aan het verankeren en automatiseren

van geziene basiswoordenschat in functie van vlotheid.

LPD 8   **D e leerlingen passen inzicht in aspecten van het taalsysteem toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.**

Wenk: Bij het aanbrengen of remediëren van grammatica leg je best de link met het communicatieve doel. Je kan aandacht besteden aan het automatiseren van geziene grammatica in taalproductie.
Je kan vertrekken vanuit een contrastieve benadering met andere talen waarmee de leerlingen vertrouwd zijn.

LPD 9   **De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.**

Duiding: Strategieën hebben betrekking op inzicht in taalgebruik toepassen, lees-, luister-, spreek- en schrijfvaardigheden.

Wenk: Strategieën bij receptieve vaardigheden:

- met lees- en luisterdoel rekening houden;
- voorkennis activeren;
- inhoud voorspellen;
- verbale en non-verbale communicatie en non-verbaal gedrag herkennen;
- hoofd- en bijzaken onderscheiden en gedachtegang reconstrueren;
- lay-out, afbeeldingen en visuele ondersteunende elementen gebruiken;
- vragen stellen;
- bepalen of het achterhalen van de betekenis van een onbekend woord belangrijk is;
- ...

Wenk: Strategieën om betekenis van woorden te achterhalen via

- de context (visuele en tekstuele);
- woorddelen;
- taalverwantschap;
- betekenisonderhandeling;
- talige hulpmiddelen, bv. (digitaal) woordenboek ...;
- ...

Wenk: Strategieën bij productieve vaardigheden:

- met spreek- en schrijfdoel rekening houden;
- voorkennis activeren;
- met de ontvanger rekening houden, bv. het gepast inzetten van lichaamstaal;
- rekening houden met effecten van non-verbaal gedrag;
- visuele ondersteunende elementen gebruiken;
- talige hulpmiddelen gebruiken, bv. (digitaal) woordenboek, tekstcontrole, uitspraakapp, model, voorbeeld;
- lay-out, tekststructuur, signaal- en verwijswwoorden, titels en benadrukte woorden gebruiken;
- eigen tekst nakijken;
- ...

Wenk: Strategieën bijkomend voor interactieve vaardigheden:

- met doel van de interactie rekening houden;
- op wat de ander zegt of schrijft inspelen;
- elementen van lichaamstaal en intonatie herkennen en zelf doelgericht inzetten;
- taalgebruik aanpassen aan de ontvanger;
- vragen om hulp of opheldering zoals trager spreken, herhalen of om herhaling vragen, herformuleren, doorvragen en zelf hulp of opheldering bieden;
- ...

Wenk: De leerlingen zetten strategieën in als de communicatie het doel of de doelgroep dreigt niet te bereiken. Het gaat dan bv. om deze strategieën:

- zinnen herlezen;
- achtergrondruis uitschakelen;
- om herhaling vragen;
- zich afzonderen;
- een talig hulpmiddel gebruiken;
- de communicatie uitstellen naar een later moment;
- om hulp vragen (aan een medeleerling, de leraar ...)
- ...

5 Lexicon en pop-ups

5.1 Lexicon

Het lexicon bevat een verduidelijking bij de begrippen die in het leerplan worden gebruikt. Die verduidelijking gebeurt enkel ten behoeve van de leraar.

Argumentatieve teksten

In argumentatieve teksten voert de schrijver of spreker argumenten aan ter ondersteuning van een stelling of standpunt, bv. betoog.

Beleefdheidsconventies

Beleefdheidsconventies zijn alle (impliciete) afspraken die horen bij het taalgebruik in bepaalde contexten. Daaronder kunnen vallen: het gepaste stemvolume gebruiken, op een geschikt moment het woord nemen, interesse tonen in wat gezegd wordt ...

Doelgericht

Doelgericht slaat op het feit dat de taalgebruiker via het begrijpen of het produceren van talige boodschappen bepaalde doelen probeert te bereiken. Bv. ik vraag in de supermarkt waar ik een bepaald product kan vinden, ik luister naar het weerbericht om te weten hoe ik me moet kleden, ik lees de rest van een verhaal om te weten te komen hoe het afloopt, enz. Om geslaagd te communiceren houdt hij rekening met de communicatieve situatie. De verwerking van de tekst (receptief) en de kwaliteit van de tekst (productief) worden afgemeten aan de mate waarin het doel vlot, succesvol en gepast bereikt is. Dat gebeurt bij voorkeur in betekenisvolle, authentieke of semi-authentieke situaties.

Hoofdgedachte

De hoofdgedachte is het belangrijkste wat over het onderwerp wordt gezegd. Het is m.a.w. de centrale boodschap die de spreker of schrijver tracht over te brengen en die je in één of twee zinnen kan weergeven.

Hoofdpunten

De hoofdpunten zijn alle inhoudelijke elementen die ondersteunend zijn voor de hoofdgedachte.

Informatiedichtheid

Informatiedichtheid is de hoeveelheid informatie die een tekst bevat in verhouding tot de lengte van de tekst: een tekst waarin de informatie heel compact wordt aangeboden, heeft een hogere informatiedichtheid dan een lange tekst met diezelfde informatie.

Informatieve teksten

Informatieve teksten zijn teksten waarin voornamelijk feitelijke informatie wordt meegedeeld, bv. krantenbericht.

Interactie

Interactie is een vorm van directe communicatie waarbij er een onmiddellijke wisselwerking mogelijk is, met een zekere mate van onvoorspelbaarheid en spontaneïteit.

Literaire teksten

Literaire teksten zijn schriftelijke of mondelinge teksten die een esthetische waarde hebben en die vaak een emotioneel effect bij de ontvanger beogen. Literaire teksten dienen in brede zin te worden geïnterpreteerd. Het kan zowel over cartoon, graphic novel, lied(tekst), film(tekst), brief, essay, slam poetry, autobiografie, roman ... als over mengvormen gaan.

Narratieve teksten

Narratieve teksten zijn verhalende teksten, bv. reisverhaal.

Onderwerp (van de tekst)

Het onderwerp van de tekst geeft in één of enkele woorden weer waarover de tekst gaat.

Opiniërende teksten

Opiniërende teksten zijn teksten waarin de schrijver of spreker een mening of standpunt geeft, bv. review.

Persuasieve teksten

Persuasieve teksten hebben tot doel de lezer of luisteraar te overtuigen van een standpunt om daarmee zijn gedachten te beïnvloeden, bv. reclameboodschap.

Prescriptieve teksten

Prescriptieve teksten hebben als doel het handelen van de ontvanger te sturen, bv. recept.

Woordcombinaties

Woordcombinaties zijn vaste combinaties van woorden (voorzetsels of zelfstandige naamwoorden bij werkwoorden).

5.2 Pop-ups

Tekstkenmerken voor receptie

(Lu: Luisteren/Le: Lezen)	Lu	Le
Tekstsoorten		
Variatie		
Onderwerp		
Concrete, herkenbare inhoud		
Uiterlijke tekstkenmerken		
Duidelijke lay-out		
Geen achtergrondruis		
Laag spreektempo met frequente pauzes		
Ondersteunende, maar natuurlijke intonatie		
Heldere uitspraak, duidelijke articulatie		
Met visuele ondersteuning		
Met ondersteuning van non-verbaal gedrag		
Structuur/Samenhang		
Zeer eenvoudige, herkenbare, expliciet aangegeven tekststructuur		
Grote samenhang		
Zeer eenvoudige zinsbouw		
Lengte		
Beperkt		
Informatiedichtheid		
Zeer laag		
Woordenschat		
Hoofdzakelijk de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke en educatieve domein		

Minimumvereisten voor productie

(Spr: spreken/ Sch: schrijven)	Spr	Sch
Tekstsoorten		
Variatie		
Onderwerp		
Concrete inhoud		
Uiterlijke tekstkenmerken		
Gepaste lichaamstaal		

Uitspraak van een zeer beperkt repertoire van aangeleerde woorden en frasen is met enige inspanning verstaanbaar		
Met talrijke onderbrekingen om naar uitdrukkingen te zoeken, minder vertrouwde woorden uit te spreken en om de communicatie te herstellen.		
Korte woorden en frasen uit het aangeleerde lexicale repertoire zijn redelijk correct geschreven.		
Lengte		
Zeer beperkt		
Woordenschat		
Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen voor de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke en educatieve domein		
Grammatica		
Beperkte beheersing van eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire		
Ondersteuning		
Met behulp van ondersteunende middelen		

Minimumvereisten voor mondelinge interactie

Tekstsoorten
Variatie
Onderwerp
Concrete inhoud
Uiterlijke tekstenmerken
Gepaste lichaamstaal
Uitspraak van een zeer beperkt repertoire van aangeleerde woorden en frasen is met enige inspanning verstaanbaar
Met talrijke onderbrekingen om naar uitdrukkingen te zoeken, minder vertrouwde woorden uit te spreken en om de communicatie te herstellen.
Lengte
Zeer beperkt
Inbreng en participatie
De communicatie is volledig afhankelijk van herhaling, herformulering en herstel; met ondersteuning om het gesprek gaande te houden.
Woordenschat
Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen voor de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke en educatieve domein
Grammatica
Beperkte beheersing van eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire
Taalvariëteit

Gepaste beleefdheidsconventies bij de meest elementaire alledaagse taalhandelingen
Ondersteuning
Met behulp van ondersteunende middelen

Kenmerken woordenschat voor receptie

Woordenschat	Lu	Le
Hoofdzakelijk de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke en educatieve domein		

Minimumvereisten woordenschat voor productie en interactie

Woordenschat	Spr	Sch
Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen voor de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke en educatieve domein		

Aspecten van het taalsysteem

- Relatie klank- en schriftbeeld
- Het schrift waarop de vreemde taal van toepassing is
- Elementaire fonologische, morfologische, syntactische, semantische en orthografische aspecten

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Een leslokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid;
- met de mogelijkheid om (niet-)digitale woordenboeken, naslagwerken en bronnen aangepast aan het taalniveau van de leerlingen te raadplegen.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

7 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting

Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreeren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

8 Concordantie

8.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de specifieke minimumdoelen (SMD) realiseren.

Leerplandoel	Specifieke minimumdoelen
1	SMD 02.30.01
2	SMD 02.30.02
3	SMD 02.30.03
4	SMD 02.30.04
5	SMD 02.32.01
6+	-
7	SMD 02.30.06
8	SMD 02.31.01
9	SMD 02.30.05

8.2 Specifieke minimumdoelen

02.30.01 De leerlingen bepalen het onderwerp en de hoofdgedachte bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten.

Teksten in de vierde moderne vreemde taal

Tekstkenmerken voor receptie:

- Zeer eenvoudige, herkenbare, expliciet aangegeven tekststructuur
- Grote samenhang
- Hoofdzakelijk de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke en educatieve domein
- Concrete, herkenbare inhoud
- Zeer lage informatiedichtheid
- Zeer eenvoudige zinsbouw
- Beperkte lengte
- Variatie aan tekstsoorten

Bijkomend voor schriftelijke receptie:

- Duidelijke lay-out

Bijkomend voor mondelinge receptie:

- Geen achtergrondruis
- Laag spreektempo met frequente pauzes
- Ondersteunende, maar natuurlijke intonatie
- Heldere uitspraak, duidelijke articulatie
- Met visuele ondersteuning

- Met ondersteuning van non-verbaal gedrag
- 02.30.02 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.
Teksten in de vierde moderne vreemde taal
Tekstkenmerken voor receptie
- 02.30.03 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht met behulp van aangereikte zinnen, sleutelwoorden of een voorbeeld.
In de vierde moderne vreemde taal
Minimumvereisten voor productie
  - Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen voor de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke en educatieve domein
  - Concrete inhoud
  - Beperkte beheersing van eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire
  - Zeer beperkte lengte
  - Variatie aan tekstsoorten
  - Met behulp van ondersteunende middelen
 Bijkomend voor schriftelijke productie:
  - Korte woorden en frasen uit het aangeleerde lexicale repertoire zijn redelijk correct geschreven
 Bijkomend voor mondelinge productie:
  - Gepaste lichaamstaal
  - Uitspraak van een zeer beperkt repertoire van aangeleerde woorden en frasen is met enige inspanning verstaanbaar
  - Met talrijke onderbrekingen om naar uitdrukkingen te zoeken, minder vertrouwde woorden uit te spreken en om de communicatie te herstellen
- 02.30.04 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge interactie.
In de vierde moderne vreemde taal
Tekstkenmerken voor receptie
Minimumvereisten voor productie
Bijkomend voor interactie:
  - Gepaste beleefdheidsconventies bij de meest elementaire alledaagse taalhandelingen
  - De communicatie is volledig afhankelijk van herhaling, herformulering en herstel; met ondersteuning om het gesprek gaande te houden
- 02.30.05 De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.
Voetnoot:
Dit minimumdoel wordt doelgericht ingezet in functie van alle andere specifieke minimumdoelen binnen Vierde moderne vreemde taal: communicatieve vaardigheden.
Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
- 02.30.06 De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.
In de vierde moderne vreemde taal
Tekstkenmerken voor receptie
Minimumvereisten voor productie
- 02.31.01 De leerlingen passen inzicht in aspecten van het taalsysteem toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.
Onderliggende (kennis)elementen:
  - Relatie klank- en schriftbeeld
  - Het schrift waarop de vreemde taal van toepassing is
  - Elementaire fonologische, morfologische, syntactische, semantische en orthografische aspecten

- 02.32.01 De leerlingen identificeren kenmerkende aspecten van maatschappijen, culturen en contexten waarin de doeltaal wordt gesproken.

ONTWERP

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	4
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	7
2.1	Samenhang in de derde graad	7
2.1.1	Samenhang met andere leerplannen Vierde vreemde taal binnen de finaliteit	7
2.2	Plaats in de lessentabel.....	7
3	Pedagogisch-didactische duiding	7
3.1	Vierde vreemde taal en het vormingsconcept.....	7
3.2	Krachtlijnen	8
3.3	Opbouw.....	8
3.4	Leerlijnen.....	9
3.4.1	Samenhang in de derde graad	9
3.5	Aandachtspunten.....	9
3.6	Leerplanpagina.....	11
4	Leerplandoelen	11
4.1	Communicatie: receptie, productie, interactie.....	11
4.2	Identiteit in diversiteit.....	13
4.3	Literatuur	13
4.4	Taalgebruik en taalsysteem ter ondersteuning van communicatie.....	14
5	Lexicon en pop-ups	16
5.1	Lexicon	16
5.2	Pop-ups	18
6	Basisuitrusting	20
7	Glossarium.....	20
8	Concordantie	22
8.1	Concordantietabel.....	22
8.2	Specifieke minimumdoelen.....	22

ONTWERP